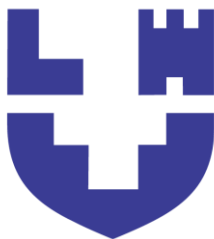

**Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет**

Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання

Методичні вказівки до самостійної роботи
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Освітні, педагогічні науки (Інклюзивна освіта)»
галузі знань А «Освіта»
спеціальності А1 «Освітні науки»
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2026

Рекомендовано до видання вченою радою факультету КІТ ЛНТУ,
протокол № _____ від « ____ » _____ 2026 року

Голова вченої ради факультету КІТ

I.S. Кондіус

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ

Директор бібліотеки

Н. П. Поліщук

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри комп'ютерних наук
ЛНТУ, протокол № _____ від « ____ » _____ 2026 року

Завідувач кафедри КН

В. О. Ліщина

Укладач:

Ю.Й. Тулашвілі, доктор педагогічних наук,
професор кафедри комп'ютерних наук ЛНТУ

В. А. Кошелюк, кандидат технічних наук,
доцент кафедри комп'ютерних наук ЛНТУ

Рецензент:

С. В. Лавренчук, кандидат технічних наук,
доцент кафедри комп'ютерної інженерії та
безпеки ЛНТУ

Відповідальний
за випуск:

В. О. Ліщина, кандидат технічних наук,
завідувач кафедри комп'ютерних наук ЛНТУ

I-132

Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання: методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки (Інклюзивна освіта)» галузі знань А «Освіта» спеціальності А1 «Освітні науки» денної та заочної форм навчання / уклад. Ю. Й. Тулашвілі, В.А. Кошелюк – Луцьк: ЛНТУ, 2026. 32 с.

Методичні вказівки для самостійної роботи спрямовано на ґрунтовну підготовку здобувачів освіти з курсу «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання». У ньому визначено мету, завдання курсу, а також наведено перелік необхідних інформаційних джерел, які допоможуть ефективно опрацювати, винесених на самостійне вивчення, матеріал.

Призначене для здобувачів здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А1 «Освітні науки» денної та заочної форм навчання.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. Мета та завдання дисципліни.....	5
II. Загальні вказівки щодо організації самостійної роботи.....	7
III. Тематичне планування самостійної роботи.....	10
IV. Індивідуальне науково-дослідне завдання.....	20
V. Тестові завдання для самоконтролю.....	23
VI. Засоби оцінювання та форми контролю.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання» розроблено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки (Інклюзивна освіта)» галузі знань А «Освіта» спеціальності А1 «Освітні науки».

Актуальність вивчення дисципліни зумовлена стрімкими процесами цифровізації освітнього простору та розширенням практики інклюзивного навчання в закладах освіти всіх рівнів. Ефективна реалізація права осіб з особливими освітніми потребами на якісну освіту сьогодні неможлива без ґрунтового володіння сучасними інформаційними технологіями та технічними засобами, здатними компенсувати обмеження, спричинені порушеннями психофізичного розвитку, і забезпечити реальну, а не декларативну доступність освітнього процесу. Магістр за освітньою програмою «Освітні, педагогічні науки (Інклюзивна освіта)» має не лише розуміти теоретичні засади застосування асистивних та інформаційно-комунікаційних технологій, а й бути здатним самостійно добирати, адаптувати й впроваджувати відповідні технічні рішення у практику роботи з конкретною дитиною чи здобувачем освіти, виходячи з характеру та ступеня його особливих освітніх потреб.

Самостійна робота є невід’ємною складовою освітнього процесу підготовки магістра та відіграє визначальну роль у формуванні його професійної компетентності. На відміну від аудиторних форм навчання, самостійна робота передбачає більш високий рівень пізнавальної автономії здобувача освіти, розвиває навички самостійного пошуку, критичного аналізу та практичного застосування наукової й методичної інформації, а також формує здатність до безперервного професійного самовдосконалення, що є особливо важливим в умовах стрімкого оновлення інформаційних технологій.

Метою цих методичних вказівок є забезпечення здобувачів освіти чіткими орієнтирами щодо організації, змісту, обсягу та форм контролю самостійної роботи з дисципліни, а також надання практичних рекомендацій, які сприятимуть свідомому й ефективному опануванню програмного матеріалу.

Завданнями методичних вказівок є:

- визначення переліку тем, що виносяться на самостійне опрацювання, та їхнього змістового наповнення;
- окреслення видів навчальних завдань для самостійної роботи (опрацювання теоретичних джерел, аналіз цифрових освітніх ресурсів та асистивних технологій, підготовка практико орієнтованих завдань, виконання індивідуальних проєктів тощо);
- визначення критеріїв та форм контролю результатів самостійної роботи;
- надання рекомендацій щодо використання основних та додаткових джерел інформації.

У результаті виконання самостійної роботи з дисципліни здобувач освіти має набути здатності: аналізувати можливості сучасних інформаційних технологій та технічних засобів для забезпечення потреб осіб з особливими освітніми потребами; обґрунтовано добирати асистивні технології відповідно до індивідуальної програми розвитку здобувача освіти; застосовувати цифрові сервіси й платформи для організації інклюзивного, зокрема дистанційного та змішаного, навчання; критично оцінювати ефективність застосування технічних засобів у корекційно-розвитковій та навчальній роботі; дотримуватися принципів універсального дизайну та цифрової доступності під час створення й адаптації освітніх матеріалів.

Опанування зазначеної дисципліни забезпечує формування у здобувачів освіти загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою підготовки магістрів спеціальності А1 «Освітні науки», а також сприяє досягненню відповідних програмних результатів навчання щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивному освітньому середовищі.

I. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Освітня компонента «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання» має важливе значення в теоретичній підготовці майбутніх фахівців і є обов'язковою компонентою підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки (Інклюзивна освіта)» галузі знань А «Освіта» спеціальності А1 «Освітні науки».

Метою викладання навчальної дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання» є формування у студентів цілісний погляд на можливості та способи використання сучасних інформаційних технологій та технічних засобів навчання в організації інклюзивного середовища задля оновлення змісту, організаційних форм і технологій навчання, виховання і розвитку осіб з особливими освітніми потребами.

Завдання вивчення дисципліни:

- здатність та вміння добирати ефективні інструменти інформаційних технологій та технічні засоби навчання для побудови індивідуальних освітніх траєкторій студентів, в тому числі осіб з особливими освітніми потребами, забезпечувати рівний доступ до повноцінної освіти різних категорій осіб, які навчаються, відповідно до їх здібностей, індивідуальних схильностей та інтересів;

- здатність до проектування електронних навчальних курсів та соціальних медіа в освіті для розширення можливостей соціалізації осіб з особливими потребами;

- здатність аналізувати, проектувати та впроваджувати технології дистанційного та змішаного навчання в організації інклюзивного середовища закладу освіти;

- вміння застосовувати принципи цифрового етикету для організації педагогічної взаємодії між усіма суб'єктами інклюзивної освіти.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності

ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 02 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 03 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 05 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 06 Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК 07 Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 08 Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК 09 Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 02 Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК 06 Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК 08 Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК 09 Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

СК 10 Здатність демонструвати розуміння інклюзивних цінностей, уміння розпізнавати та враховувати різноманітність осіб, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі.

СК 11 Здатність застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, арт-терапевтичні, інформаційні та профорієнтаційні технології у роботі з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Результати навчання

ПРН 02 Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

ПРН 03 Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

ПРН 06 Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

ПРН 07 Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

ПРН 09 Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

ПРН 11 Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

II. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувачів освіти під час лекції

Лекційний матеріал призначається для спрямування здобувачів освіти у най-більш раціональному напрямі щодо вивчення навчальної дисципліни і акцентуванні уваги на найбільш складних, вузлових питаннях навчальної дисципліни. Належне ведення конспекту під час лекції сприяє збереженню необхідної інформації та дає здобувачеві освіти змогу в подальшому проаналізувати її. За умови подання лекційного матеріалу в усній формі одночасно засво-юється до 20% інформації.

Робота над конспектами лекцій, планами лабораторних занять

При підготовці до практичних занять здобувач освіти має спиратися на складений ним конспект лекції. При опрацюванні матеріалу лекції потрібно зіставити законспектований матеріал з планом практичного заняття, що міститься у методичних матеріалах для практичних занять або у навчально-методичному комплексі. Якщо у конспекті бракує матеріалу з окремих питань лекції або недостатньо розкриті деякі питання практичного заняття, або вони винесені на самостійне опрацювання, здобувач освіти повинен звернутися до рекомендованих підручників, навчальних посібників і відповідних методичних матеріалів. Підготовку для лабораторного заняття найкраще здійснювати з використанням ПК зі встановленим на ньому відповідним програмним забезпеченням.

Поради із планування й організації часу, необхідного для виконання самостійної роботи

Раціональне планування і організація самостійної роботи здобувачів освіти є найважливішою умовою її ефективності.

Планування самостійної роботи направлено на формування логічно вибудованої, прозорої, зрозумілої, доступної і ефективної системи організації самостійної роботи та її оцінки.

При цьому необхідно пам'ятати, що самостійна робота здобувачів освіти виконує в навчальному процесі кілька функцій:

- розвиваючу (підвищення культури розумової праці, привчання до творчих видів діяльності, вдосконалення інтелектуальних здібностей студентів);
- інформаційно-навчальну (навчальна діяльність на аудиторних заняттях, не підкріплена самостійною роботою, стає мало результативною);
- орієнтуючу і стимулюючу (процесу навчання надається прискорення і мотивація);

- виховну (формуються і розвиваються професійні якості фахівця);
- дослідницьку (новий рівень професійно-творчого мислення).

В основі самостійної роботи здобувачів освіти лежать наступні принципи: розвиток творчої діяльності, цільове планування, особистісно-діяльнісний підхід.

Самостійну роботу можна назвати ефективною тільки в тому випадку, якщо вона організована і реалізується в освітньому процесі як цілісна система на всіх етапах навчання.

Можна виділити кілька об'єктивних закономірностей організації самостійної роботи здобувачів освіти:

- творча складова самостійної роботи зростає в міру навчання;
- в процесі організації самостійної роботи виникає потреба в методичному забезпеченні;
- застосування інформаційних технологій стає частиною організації і моніторингу самостійної роботи здобувачів освіти на всіх її етапах.

У процесі самостійної роботи здобувач освіти набуває навиків самоорганізації, самоконтролю, самоврядування, саморефлексії і стає активним самостійним суб'єктом навчальної діяльності.

Самостійна робота повинна давати важливий вплив на формування особистості майбутнього фахівця. Кожен, хто навчається самостійно планує режим своєї роботи з урахуванням часу роботи бібліотеки, профільних лабораторій, комп'ютерних класів і т.п. Він виконує самостійну роботу за особистим індивідуальним планом, в залежності від його підготовки, часу та інших умов.

Першим завданням в організації позааудиторної самостійної роботи є складання розкладу, що відображає час занять і їх характер, перерви на обід, вечір, відпочинок, сон, проїзд і т.п. Із самого початку здобувачу освіти не потрібно прагнути робити відразу найважчу її частину. Доцільно вибрати щось середнє за складністю. Після цього, перейти до більш важкої роботи, легке залишивши наостанок. Розумову працю необхідно не тільки правильно організувати, а й стимулювати. Важливо вміти підтримувати стійку увагу до досліджуваного матеріалу. Вироблення уваги вимагає значних вольових зусиль від студента. Стійка увага з'являється тоді, коли людина ставить до справи з інтересом.

Слід правильно організувати свої заняття за часом: 50 хвилин – робота, 5-10 хвилин – перерва, після 3 годин роботи перерва – 20-25 хвилин. Інакше наростаюча втома спричинить нестійкість уваги. Організація активного відпочинку передбачає чергування розумової та фізичної діяльності, що відновлює працездатність людини.

Робота з бібліотечними фондами та дистанційними джерелами з метою пошуку необхідної інформації

Найважливішим інформаційним джерелом вивчення навчальної дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання» є ресурси мережі Інтернет. Основна частина матеріалу в Інтернеті розрахована на професіоналів, тому при вивченні навчальної дисципліни спочатку необхідно користуватися літературою навчального характеру.

При опрацюванні матеріалу потрібно дотримуватись таких правил:

- зосередитися на тому, що читаєш;
- виділити головну думку автора;
- виділити основні питання тексту від другорядних;
- зрозуміти думку автора чітко і ясно, що допоможе виробити власну думку;
- уявити ясно те, що читаєш.

У процесі роботи над темою тлумачення незнайомих слів і спеціальних термінів слід знаходити у фаховій літературі, термінологічних словниках. Незрозумілі місця, фрази, вирази доречно перечитувати декілька разів, щоб зрозуміти їх зміст.

Після прочитання тексту необхідно:

- усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями і практикою;
- закріпити прочитане у свідомості;
- пов'язати нові знання з попередніми у даній галузі;
- перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання – записам.

Складання плану, або тез логічно закінченого за змістом уривка тексту, сприяє кращому його розумінню. План може бути простий або розгорнутий, тобто більш поглиблений, особливо при опрацюванні додаткової літератури за даною темою. Записи необхідно вести розбірливо і чітко. Вони можуть бути короткі або розгорнуті залежно від рівня знань студента, багатства його літературної і професійної лексики, навичок самостійної роботи з книгою.

Знання з дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання» становлять основу для подальшого поглибленого засвоєння матеріалу з того чи іншого розділу. З позицій випереджаючої освіти навчання тільки за конспектом лекцій і основною літературою, зазначеною у навчальній програмі, є недостатнім. У більшості випадків належна підготовка потребує вмінь швидко знаходити та опрацьовувати необхідний матеріал за першоджерелами, науковою і спеціальною літературою та коректно цитувати знайдене. Перелік такої літератури, як правило, наводиться у навчально-методичному комплексі навчальної дисципліни. Тому завдання здобувача освіти зводиться до самостійного знаходження цих матеріалів шляхом пошуку у паперових або електронних фондах бібліотек.

III. ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

САМОСТІЙНА РОБОТА № 1

Тема. Сучасні технічні засоби інклюзивного навчання, їх призначення, функції, класифікація.

Мета:

Навчальна мета: сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системні знання про сучасні технічні засоби інклюзивного навчання, ознайомити їх із призначенням, функціональними можливостями та підходами до класифікації таких засобів залежно від категорії особливих освітніх потреб здобувачів освіти; розвинути вміння орієнтуватися в сучасному ринку асистивних і технічних засобів навчання та обґрунтовано добирати їх відповідно до індивідуальної програми розвитку дитини.

Розвивальна мета: розвивати аналітичне та критичне мислення здобувачів освіти, здатність порівнювати, систематизувати й класифікувати технічні засоби за різними ознаками (за призначенням, за категорією порушення, за принципом дії); формувати вміння самостійно опрацьовувати наукову та методичну інформацію, аналізувати технічну документацію й практичні приклади застосування засобів у закладах освіти.

Виховна мета: виховувати у майбутніх фахівців з інклюзивної освіти професійну відповідальність, гуманістичне ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розуміння цінності технологічної підтримки як інструмента забезпечення рівних освітніх можливостей, а також усвідомлення необхідності постійного професійного самовдосконалення в умовах динамічного розвитку технологій.

Завдання: опрацювати матеріал та дати відповіді на запитання.

Рекомендована література: [1, 2, 4, 6, 10, 13, 14].

Запитання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність поняття «технічні засоби інклюзивного навчання» та їхнє місце в системі забезпечення освітніх потреб осіб з порушеннями психофізичного розвитку.
2. За якими критеріями здійснюється класифікація технічних засобів інклюзивного навчання?
3. Охарактеризуйте основні функції технічних засобів навчання (інформаційну, компенсаторну, комунікативну, діагностичну, контрольну).
4. У чому полягає відмінність між загальними технічними засобами навчання та асистивними (допоміжними) технологіями?
5. Назвіть і охарактеризуйте технічні засоби, призначені для компенсації порушень зору.

САМОСТІЙНА РОБОТА № 2

Тема. Інформаційні технології інклюзивного навчання в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору.

Мета:

Навчальна мета: ознайомити здобувачів освіти з досвідом упровадження інформаційних технологій та асистивних засобів в інклюзивне навчання у провідних країнах світу (США, країни Європейського Союзу, Канада та ін.) та країнах пострадянського простору; розкрити спільні тенденції й принципи відмінності в нормативному забезпеченні, фінансуванні та технологічному оснащенні інклюзивного освітнього процесу в зазначених країнах.

Розвивальна мета: розвивати вміння здійснювати порівняльний аналіз освітніх систем та технологічних рішень; формувати навички критичного мислення, наукового пошуку й систематизації інформації з міжнародних джерел; сприяти розвитку здатності прогнозувати перспективи розвитку інформаційних технологій інклюзивного навчання в Україні на основі узагальнення світового досвіду.

Виховна мета: виховувати професійну відповідальність і толерантне ставлення до осіб з особливими освітніми потребами; формувати ціннісне ставлення до інноваційних підходів у забезпеченні доступності освіти; сприяти усвідомленню важливості міжнародної співпраці та обміну досвідом у сфері інклюзивної освіти.

Завдання: опрацювати матеріал та дати відповіді на запитання.

Рекомендована література: [3, 5, 6, 10, 12, 13].

Запитання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність поняття «інформаційні технології інклюзивного навчання» у контексті світового досвіду розвитку інклюзивної освіти.
2. Охарактеризуйте основні моделі впровадження інформаційних технологій в інклюзивну освіту країн Західної Європи та Північної Америки.
3. Які нормативно-правові засади регулюють застосування цифрової доступності в освіті в розвинених країнах світу (США, ЄС)?
4. Наведіть приклади провідних асистивних технологій та цифрових освітніх платформ, що використовуються в системах інклюзивної освіти розвинених країн.
5. Яку роль відіграють міжнародні організації (ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Всесвітня організація охорони здоров'я) у поширенні стандартів цифрової доступності освіти?
6. Які чинники (економічні, соціокультурні, законодавчі) впливають на темпи інформатизації інклюзивної освіти в різних країнах?

САМОСТІЙНА РОБОТА № 3

Тема. Технічні засоби інклюзивного навчання на базі інформаційних комп'ютерних технологій.

Мета:

Навчальна: сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти систему теоретичних знань про сутність, класифікацію, функціональне призначення та дидактичний потенціал технічних засобів інклюзивного навчання, створених на базі інформаційних комп'ютерних технологій; ознайомити з сучасними апаратними та програмними рішеннями, що застосовуються для компенсації порушень психофізичного розвитку в освітньому процесі.

Розвивальна: розвивати аналітичне та критичне мислення здобувачів освіти щодо оцінювання дидактичної доцільності застосування технічних засобів навчання; формувати вміння обґрунтовано добирати й адаптувати комп'ютерні технічні засоби відповідно до індивідуальної програми розвитку здобувача освіти з особливими освітніми потребами; розвивати дослідницькі навички самостійного пошуку, порівняння та узагальнення інформації про сучасні технічні рішення у сфері інклюзивної освіти.

Виховна: виховувати професійну відповідальність, толерантність та гуманістичне ставлення до осіб з особливими освітніми потребами; формувати усвідомлення соціальної значущості забезпечення рівного доступу до освіти засобами сучасних технологій; сприяти утвердженню ціннісних орієнтирів професійної діяльності майбутнього фахівця з інклюзивної освіти, заснованих на повазі до гідності та індивідуальності кожного здобувача освіти.

Завдання: опрацювати матеріал та дати відповіді на запитання.

Рекомендована література: [1, 4, 5, 9, 15, 16].

Запитання для самоконтролю

1. За якими критеріями здійснюється класифікація технічних засобів інклюзивного навчання, створених на базі інформаційних комп'ютерних технологій?
2. Що таке асистивні технології та яка їхня роль у компенсації порушень психофізичного розвитку здобувачів освіти?
3. Наведіть приклади апаратних комп'ютерних засобів, що застосовуються для роботи з особами з порушеннями зору, слуху та опорно-рухового апарату.
4. Охарактеризуйте програмні засоби (скринрідери, програми збільшення екрана, комунікатори), що забезпечують доступність освітнього процесу.
5. У чому полягає взаємозв'язок між застосуванням технічних засобів навчання та принципами універсального дизайну для навчання (UDL)?

САМОСТІЙНА РОБОТА № 4

Тема. Спеціалізоване програмне забезпечення для інклюзивного навчання.

Мета:

Навчальна: сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти систему знань про сутність, класифікацію та функціональне призначення спеціалізованого програмного забезпечення для інклюзивного навчання; ознайомити з сучасними програмними продуктами (скринрідери, програми збільшення екрана, системи синтезу та розпізнавання мовлення, застосунки альтернативної комунікації, спеціалізовані навчальні платформи та тренажери), що застосовуються для забезпечення освітніх потреб осіб з різними категоріями порушень психофізичного розвитку.

Розвивальна: розвивати вміння здобувачів освіти аналізувати функціональні можливості та дидактичний потенціал спеціалізованого програмного забезпечення; формувати навички обґрунтованого добору програмних продуктів відповідно до характеру порушення та індивідуальної програми розвитку здобувача освіти; розвивати здатність до порівняльного аналізу, критичної оцінки та практичної апробації цифрових інструментів в умовах змодельованого освітнього процесу.

Виховна: виховувати відповідальне та усвідомлене ставлення до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності фахівця інклюзивної освіти; формувати розуміння значущості цифрової доступності як складової забезпечення рівних освітніх можливостей; сприяти утвердженню гуманістичних цінностей та поваги до індивідуальних потреб і гідності кожного здобувача освіти.

Завдання: опрацювати матеріал та дати відповіді на запитання.

Рекомендована література: [2, 5, 7, 10, 13, 16].

Запитання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте призначення та функціональні можливості програм-скринрідерів (NVDA, JAWS, VoiceOver) для осіб з порушеннями зору.
2. Які програмні засоби застосовуються для роботи з особами з порушеннями слуху та забезпечення субтитрування й перекладу мовлення в текст?
3. Назвіть приклади спеціалізованого програмного забезпечення для розвитку та корекції мовлення осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку.
4. Охарактеризуйте програмне забезпечення для альтернативної та допоміжної комунікації (AAC), його призначення та цільову аудиторію.
5. Які програмні засоби використовуються для підтримки навчання осіб з порушеннями опорно-рухового апарату (альтернативне керування пристроями)?

САМОСТІЙНА РОБОТА № 5

Тема. Особливості експлуатації та адаптації СКІ.

Мета:

Навчальна: поглибити знання здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти про особливості експлуатації та адаптації спеціальних комп'ютерних інструментів (СКІ), що застосовуються в інклюзивному освітньому процесі; сформулювати уявлення про технічні, ергономічні та методичні вимоги до їх безпечного й ефективного використання; ознайомити з алгоритмами налаштування та адаптації СКІ відповідно до індивідуальних потреб здобувачів освіти з різними порушеннями психофізичного розвитку.

Розвивальна: розвивати вміння здобувачів освіти аналізувати технічні характеристики СКІ та обґрунтовано визначати параметри їх адаптації до конкретних освітніх потреб; формувати навички практичного налаштування й тестування спеціальних комп'ютерних інструментів; розвивати здатність прогнозувати можливі труднощі експлуатації СКІ та самостійно знаходити шляхи їх усунення.

Виховна: виховувати відповідальне й дбайливе ставлення до використання спеціальних технічних засобів як інструменту забезпечення рівних освітніх можливостей; формувати усвідомлення професійної відповідальності фахівця за коректність налаштування та безпечність експлуатації технічних засобів у роботі з особами з особливими освітніми потребами; сприяти розвитку сумлінності, уважності та точності як професійно значущих якостей майбутнього фахівця з інклюзивної освіти.

Завдання: опрацювати матеріал та дати відповіді на запитання.

Рекомендована література: [1; 2; 5; 11; 14; 17].

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність адаптації СКІ відповідно до індивідуальної програми розвитку здобувача освіти?
2. Які етапи включає процес підбору та впровадження СКІ в освітній процес конкретної дитини?
3. Назвіть основні труднощі, що можуть виникати під час експлуатації СКІ особами з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату.
4. Яку роль відіграє фахівець психолого-педагогічного супроводу в процесі навчання здобувача освіти користуванню СКІ?
5. Які вимоги безпеки та санітарно-гігієнічні норми слід дотримуватися під час використання СКІ дітьми з особливими освітніми потребами?
6. У чому полягає значення регулярного технічного обслуговування та своєчасного оновлення програмного забезпечення СКІ?

САМОСТІЙНА РОБОТА № 6

Тема. Призначення та можливості слухо-мовленнєвих тренажерів.

Мета:

Навчальна: сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти систему знань про призначення, класифікацію та функціональні можливості слухо-мовленнєвих тренажерів як технічних засобів корекційно-розвиткової роботи; ознайомити з принципами дії, технічними характеристиками та сферами застосування сучасних слухо-мовленнєвих тренажерів у роботі з особами з порушеннями слуху та мовлення.

Розвивальна: розвивати вміння аналізувати функціональні можливості слухо-мовленнєвих тренажерів та обґрунтовано добирати їх відповідно до характеру й ступеня порушення слухової та мовленнєвої функції конкретного здобувача освіти; формувати навички порівняльного аналізу різних моделей і програмних рішень слухо-мовленнєвих тренажерів; розвивати вміння прогнозувати очікувану корекційну ефективність застосування технічного засобу в індивідуальній програмі розвитку дитини.

Виховна: виховувати професійну відповідальність та усвідомлене ставлення до застосування технічних засобів у корекційній роботі з особами з порушеннями слуху та мовлення; формувати розуміння значущості своєчасного й адекватного технічного супроводу для соціалізації та мовленнєвого розвитку дитини; сприяти утвердженню гуманістичних цінностей і поваги до особистості здобувача освіти з особливими освітніми потребами.

Завдання: опрацювати матеріал та дати відповіді на запитання.

Рекомендована література: [1; 4; 6; 11; 13; 17].

Запитання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте принцип роботи слухо-мовленнєвого тренажера на основі візуалізації звуку та мовленнєвого сигналу.
2. Які апаратні та програмні складові входять до структури сучасного слухо-мовленнєвого тренажера?
3. У чому полягає різниця між використанням слухо-мовленнєвого тренажера в роботі з дітьми з порушеннями слуху та з дітьми із загальним недорозвиненням мовлення?
4. Назвіть приклади сучасних слухо-мовленнєвих тренажерів (апаратних комплексів) та коротко охарактеризуйте їхні можливості.
5. Які критерії має враховувати фахівець при доборі слухо-мовленнєвого тренажера відповідно до індивідуальної програми розвитку дитини?
6. Яким чином результати роботи на слухо-мовленнєвому тренажері можуть використовуватися для моніторингу динаміки корекційно-розвиткового процесу?

САМОСТІЙНА РОБОТА № 7

Тема. Види вправ та графічна візуалізація в ПЗ «Живий звук».

Мета:

Навчальна: сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти знання про функціональні можливості спеціалізованого програмного забезпечення «Живий звук», зокрема про види вправ, реалізованих у програмі, та принципи графічної візуалізації мовленнєвого й немовленнєвого звуку; ознайомити із застосуванням програми для розвитку мовленнєвого дихання, голосу, фонематичного слуху та корекції звуковимови в осіб з порушеннями слуху та мовлення.

Розвивальна: розвивати вміння здобувачів освіти аналізувати дидактичний потенціал різних типів вправ ПЗ «Живий звук» та обирати їх відповідно до конкретних корекційних завдань і індивідуальних особливостей здобувача освіти; формувати навички інтерпретації графічної візуалізації звуку (спектрограм, індикаторів гучності, висоти, тривалості) як інструмента зворотного біологічного зв'язку в корекційній роботі; розвивати практичні вміння моделювання фрагмента корекційного заняття із застосуванням програми.

Виховна: виховувати у майбутніх фахівців відповідальне й усвідомлене ставлення до застосування спеціалізованих технічних засобів у роботі з дітьми з порушеннями слуху та мовлення; формувати професійну чутливість до індивідуальних потреб і темпу розвитку кожної дитини; сприяти утвердженню цінностей гуманного, підтримувального й орієнтованого на успіх дитини підходу в корекційно-педагогічній діяльності.

Завдання: опрацювати матеріал та дати відповіді на запитання.

Рекомендована література: [1; 5; 8; 9; 16; 17].

Запитання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте вправи, спрямовані на розвиток мовленнєвого дихання та роботу з силою голосу засобами програми.
2. Яким чином у програмі реалізується робота над постановкою та автоматизацією звуковимови за допомогою графічної візуалізації?
3. Які види графічних образів (візуальних моделей) використовуються в програмі для відображення висоти, сили та тривалості голосу?
4. Яке значення має принцип зорового підкріплення (біологічного зворотного зв'язку) під час використання програми «Живий звук» дітьми з порушеннями слуху?
5. Як фахівець може адаптувати складність вправ у програмі відповідно до індивідуальних можливостей дитини?
6. Які переваги застосування графічної візуалізації порівняно з традиційними (безкомп'ютерними) методами логопедичної корекції?

САМОСТІЙНА РОБОТА № 8

Тема. Класифікація втрат слуху та пристрої для їх компенсації.

Мета:

Навчальна: сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти систему знань про класифікацію порушень слуху за ступенем, характером та часом виникнення; ознайомити із сучасними технічними засобами та пристроями компенсації слухових порушень (слуховими апаратами, кохлеарними імплантами, FM-системами, індукційними петлями, системами субтитрування та візуалізації звуку), принципами їх дії та особливостями застосування в освітньому процесі.

Розвивальна: розвивати вміння здобувачів освіти диференціювати види порушень слуху та співвідносити їх з відповідними компенсаторними технічними рішеннями; формувати навички аналізу індивідуальних потреб здобувача освіти з порушенням слуху для обґрунтованого добору технічних засобів і супровідних освітніх технологій; розвивати здатність до критичного оцінювання ефективності застосування сучасних слухопротезувальних і допоміжних пристроїв в умовах інклюзивного навчання.

Виховна: виховувати гуманне, толерантне та шанобливе ставлення до осіб з порушеннями слуху; формувати у майбутніх фахівців усвідомлення важливості своєчасного виявлення слухових порушень і забезпечення рівного доступу до освіти для дітей та дорослих із порушеннями слуху; сприяти формуванню професійної відповідальності за створення сприятливого, доступного освітнього середовища для кожного здобувача освіти незалежно від стану його слухової функції.

Рекомендована література: [3; 7; 10; 12; 15].

Запитання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття «втрата слуху» та охарактеризуйте основні причини її виникнення.
2. За якими критеріями здійснюється класифікація порушень слуху (за характером ураження, ступенем втрати слуху, часом виникнення)?
3. Охарактеризуйте кондуктивну, сенсоневральну та змішану форми втрати слуху. У чому їхня принципова відмінність?
4. Яка різниця між вродженою та набутою втратою слуху та як це впливає на подальший мовленнєвий і когнітивний розвиток дитини?
5. Охарактеризуйте ступені втрати слуху за міжнародною аудіологічною класифікацією (легкий, помірний, тяжкий, глибокий) та їхній вплив на сприймання мовлення.
6. У чому полягає принципова відмінність між поняттями «глухота» та «туговухість» (зниження слуху) з педагогічної точки зору?

САМОСТІЙНА РОБОТА № 9

Тема. Використання сервісів Google для корекційного навчання.

Мета:

Навчальна: сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти систему знань про функціональні можливості сервісів Google (Google Classroom, Google Meet, Google Docs, Google Forms, Google Jamboard, Google Диск та інші) та їх застосування в організації корекційно-розвиткової роботи з особами з особливими освітніми потребами; ознайомити з прикладами практичного використання цих сервісів для розвитку мовлення, пізнавальних процесів та комунікативних навичок дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Розвивальна: розвивати вміння здобувачів освіти аналізувати дидактичний потенціал сервісів Google та обґрунтовано добирати їх відповідно до корекційних цілей і індивідуальної програми розвитку дитини; формувати навички створення власних інтерактивних корекційно-розвиткових матеріалів на основі інструментів Google (інтерактивні вправи, тестові завдання, наочні матеріали); розвивати креативне та проєктне мислення в процесі моделювання фрагментів корекційного заняття з використанням цифрових сервісів.

Виховна: виховувати у майбутніх фахівців відповідальне й усвідомлене ставлення до застосування цифрових технологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами; сприяти формуванню професійної етики та поваги до індивідуальних особливостей кожної дитини під час використання онлайн-інструментів; утверджувати цінності доступності, підтримки та партнерства з родиною в процесі організації корекційного навчання засобами інформаційних технологій.

Рекомендована література: [1; 5; 9; 11; 13; 16].

Запитання для самоконтролю

1. Які сервіси екосистеми Google можуть бути застосовані в організації корекційно-розвиткової роботи з особами з особливими освітніми потребами?
2. Охарактеризуйте можливості використання Google Meet для проведення дистанційних корекційних занять (функції субтитрування, запису, демонстрації екрана).
3. Охарактеризуйте можливості використання Google Календаря для планування та організації розкладу корекційних занять.
4. Які обмеження та ризики застосування сервісів Google слід враховувати фахівцю під час роботи з дітьми з тяжкими порушеннями психофізичного розвитку?
5. Наведіть приклад інтеграції кількох сервісів Google (наприклад, Meet, Jamboard, Forms) у структуру одного корекційного заняття.

САМОСТІЙНА РОБОТА № 10

Тема. Онлайн середовища для забезпечення корекційного навчання.

Мета:

Навчальна: сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти систему знань про сутність, структуру та функціональні можливості онлайн-середовищ для забезпечення корекційного навчання; ознайомити із сучасними цифровими платформами, сервісами та застосунками, які використовуються в логопедичній, дефектологічній та психокорекційній роботі з особами з особливими освітніми потребами в умовах дистанційної взаємодії.

Розвивальна: розвивати вміння здобувачів освіти аналізувати й критично оцінювати дидактичний та корекційний потенціал онлайн-середовищ, обґрунтовано добирати їх відповідно до характеру порушення психофізичного розвитку та індивідуальної програми розвитку дитини; формувати навички проектування структури дистанційного корекційно-розвиткового заняття з урахуванням вікових та психофізичних особливостей здобувачів освіти; розвивати здатність до самостійного пошуку, порівняльного аналізу та узагальнення інформації про сучасні цифрові інструменти корекційної роботи.

Виховна: виховувати професійну відповідальність та усвідомлене ставлення до якості надання корекційної допомоги в дистанційному форматі; формувати гуманістичну позицію та повагу до індивідуальних особливостей і потреб кожної дитини незалежно від форми організації навчання; сприяти утвердженню розуміння важливості партнерської взаємодії фахівця з родиною дитини як необхідної умови ефективності онлайн-корекційного процесу.

Рекомендована література: [3; 4; 6; 7; 12; 15].

Запитання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність поняття «корекційне навчання» та назвіть основні напрями корекційно-розвиткової роботи.
2. Дайте визначення поняття «онлайн-середовище корекційного навчання» та охарактеризуйте його структурні компоненти.
3. У чому полягають відмінності організації корекційного заняття в онлайн-форматі порівняно з традиційним очним заняттям?
4. Обґрунтуйте, чому тривалість онлайн-заняття для дитини з особливими освітніми потребами має бути скороченою порівняно з очним форматом.
5. Наведіть приклади онлайн-платформ і сервісів, що використовуються в логопедичній та дефектологічній роботі, охарактеризуйте їхні можливості.
6. Назвіть переваги та обмеження онлайн-формату корекційного навчання порівняно з очним.

IV. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання з дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання» виконується упродовж семестру. Виконання його є обов'язковою умовою успішного вивчення курсу та отримання позитивної оцінки.

Метою виконання індивідуального завдання є застосування теоретичних знань дисципліни для розв'язання задач і вправ, розвиток навичок самостійної роботи, систематизація знань, поглиблене вивчення окремих питань. Індивідуальне завдання захищається під час семестру у години, виділені для індивідуальної роботи. При виконанні та оформленні індивідуального завдання студент може використовувати рекомендовану літературу, методичні вказівки, інтернет-ресурси. Індивідуальне завдання оцінюється за 100-бальною шкалою. Виконання індивідуального завдання є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту. Варіант завдання відповідає порядковому номеру студента у журналі.

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань з дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання»:

1. Асистивні технології як засіб компенсації порушень психофізичного розвитку: класифікація та дидактичний потенціал.
2. Універсальний дизайн для навчання (UDL) як методологічна основа застосування інформаційних технологій в інклюзивній освіті.
3. Цифрова доступність (digital accessibility) освітніх ресурсів: критерії, стандарти, засоби оцінювання.
4. Технології альтернативної та допоміжної комунікації (AAC) у роботі з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення.
5. Скринідери та програми синтезу мовлення як засіб забезпечення освітніх потреб осіб з порушеннями зору.
6. Технічні засоби та програмне забезпечення для навчання осіб з порушеннями слуху: субтитрування, сурдопереклад, індукційні системи.
7. Адаптивні контролери та альтернативні пристрої введення для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату.
8. Онлайн-середовища для забезпечення корекційного навчання дітей з розладами аутистичного спектра.
9. Цифрові інструменти розвитку пізнавальних процесів у дітей з інтелектуальними порушеннями.
10. Сервіси відеозв'язку в організації інклюзивного дистанційного навчання: порівняльний аналіз функцій доступності.

11. Мобільні застосунки як засіб підтримки навчальної діяльності осіб з особливими освітніми потребами.
12. Технології доповненої та віртуальної реальності у корекційно-розвитковій роботі.
13. Гейміфікація освітнього процесу як засіб мотивації здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.
14. Електронні освітні платформи (LMS) в організації інклюзивного навчання: можливості адаптації контенту.
15. Роботизовані та сенсорні технології у навчанні дітей з розладами аутистичного спектра.
16. Цифрові інструменти моніторингу та оцінювання динаміки розвитку здобувача освіти з особливими освітніми потребами.
17. Інформаційно-комунікаційна компетентність педагога інклюзивного навчання: структура та шляхи формування.
18. Використання штучного інтелекту в адаптації навчальних матеріалів для осіб з особливими освітніми потребами.
19. Технічні засоби організації безбар'єрного освітнього середовища закладу освіти.
20. Зарубіжний досвід застосування інформаційних технологій в інклюзивній освіті та можливості його впровадження в Україні.

Загальний план виконання індивідуального науково-дослідного завдання

1. Титульний аркуш. Містить назву закладу вищої освіти, кафедри, дисципліни, тему ІНДЗ, дані про здобувача освіти (ПІБ, курс, група, освітня програма) та керівника, місто і рік виконання.

2. Зміст. Перелік структурних частин роботи із зазначенням сторінок.

3. Вступ.

- обґрунтування актуальності обраної теми;
- визначення мети та завдань дослідження;
- окреслення об'єкта і предмета дослідження;
- зазначення методів дослідження, використаних під час виконання роботи.

4. Основна частина (зазвичай складається з двох розділів)

Розділ 1. Теоретичний.

- аналіз наукової, методичної та нормативно-правової літератури з обраної проблематики;
- розкриття базових понять і категорій теми;
- характеристика сучасного стану досліджуваного питання в теорії та практиці інклюзивної освіти.

Розділ 2. Аналітико-практичний.

- аналіз конкретних інформаційних технологій, технічних засобів або онлайн-сервісів за обраною темою (функціональні можливості, переваги, обмеження);
- порівняльний аналіз кількох рішень (за наявності) або опис прикладу практичного застосування;
- формулювання методичних рекомендацій щодо впровадження розглянутих технологій в освітній процес.

5. Висновки. Узагальнення результатів дослідження відповідно до поставлених завдань, формулювання власних висновків і пропозицій щодо практичного застосування результатів роботи.

6. Список використаних джерел. Оформлюється відповідно до чинних вимог бібліографічного опису (ДСТУ), включає не менше 10–15 джерел, зокрема наукові статті, нормативні документи, офіційну документацію цифрових платформ.

7. Додатки (за потреби). Скриншоти, схеми, таблиці порівняння, розроблені дидактичні матеріали, які ілюструють практичну частину дослідження.

Вимоги до оформлення

- обсяг роботи – орієнтовно 15–20 сторінок друкованого тексту (без додатків);
- шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5;
- поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє та нижнє – 0 мм;
- оформлення відповідно до чинних вимог академічного письма та вимог закладу вищої освіти.

Етапи виконання

1. Вибір та узгодження теми з керівником.
2. Складання плану роботи та підбір джерел.
3. Опрацювання теоретичного матеріалу.
4. Виконання аналітико-практичної частини.
5. Формулювання висновків, оформлення списку джерел.
6. Оформлення роботи відповідно до вимог.
7. Подання на перевірку / захист (усна презентація результатів, відповіді на запитання).

Критерії оцінювання

- повнота розкриття теми та обґрунтованість висновків;
- якість аналізу теоретичних джерел;
- самостійність і практична спрямованість аналітичної частини;
- відповідність оформлення встановленим вимогам;
- якість захисту (за умови усної презентації).

V. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке асистивні технології?
 - а) технології дистанційного навчання для всіх здобувачів освіти
 - б) технології, товари та послуги, що компенсують обмеження життєдіяльності особи
 - в) технології створення електронних підручників
 - г) програми для тестування знань
 - д) технології відеомонтажу навчальних матеріалів
2. Яке з понять є найширшим за обсягом?
 - а) скринрідер
 - б) технічні засоби інклюзивного навчання
 - в) субтитрування
 - г) комунікатор
 - д) інтерактивна дошка
3. Універсальний дизайн для навчання (UDL) передбачає:
 - а) створення окремих програм для кожної дитини з ООП
 - б) варіативність засобів представлення, дії та залучення в навчанні
 - в) використання виключно друкованих матеріалів
 - г) обов'язкову індивідуальну форму навчання
 - д) відмову від використання ІКТ
4. Скринрідер – це програмне забезпечення, призначене для:
 - а) збільшення зображення на екрані
 - б) озвучення текстової та інтерфейсної інформації для незрячих користувачів
 - в) створення субтитрів у відео
 - г) керування комп'ютером голосом
 - д) друку документів шрифтом Брайля
5. Функція «живі субтитри» (live captions) найбільше потрібна для:
 - а) осіб з порушеннями зору
 - б) осіб з порушеннями слуху
 - в) осіб з порушеннями опорно-рухового апарату
 - г) осіб з інтелектуальними порушеннями
 - д) усіх здобувачів освіти однаковою мірою
6. Аббревіатура ААС розшифровується як:
 - а) автоматизована асистивна система
 - б) альтернативна та допоміжна комунікація
 - в) адаптивна аудіальна система
 - г) асоціація асистивних сервісів
 - д) активна автоматична субтитризація
7. PECS – це система, що використовується для:
 - а) обміну картками з метою комунікації
 - б) тестування рівня інтелекту
 - в) розпізнавання мовлення
 - г) керування комп'ютером очима
 - д) створення інтерактивних презентацій
8. Приклад технічного засобу для особи з порушенням опорно-рухового апарату:
 - а) FM-система
 - б) трекбол / джойстик з альтернативним керуванням

- в) індукційна петля
 - г) брайлівський дисплей
 - д) слуховий апарат
9. Брайлівський дисплей використовується для:
- а) друку текстів звичайним шрифтом
 - б) тактильного відтворення текстової інформації для незрячих
 - в) збільшення шрифту на екрані
 - г) розпізнавання голосу
 - д) відтворення відео із субтитрами
10. Синхронне електронне навчання передбачає:
- а) роботу з матеріалами у зручний для здобувача час
 - б) взаємодію учасників освітнього процесу в реальному часі
 - в) відсутність контакту між викладачем і здобувачем
 - г) виключно самостійне опрацювання підручника
 - д) навчання без використання інтернету
11. Асинхронне навчання характеризується:
- а) обов'язковою одночасною присутністю всіх учасників
 - б) можливістю опрацювання матеріалів у зручний час
 - в) відсутністю можливості повторного перегляду матеріалу
 - г) використанням лише відеозв'язку
 - д) відсутністю оцінювання
12. Яка з платформ НЕ є сервісом відеозв'язку?
- а) Zoom
 - б) Google Meet
 - в) Microsoft Teams
 - г) Moodle
 - д) Skype
13. Функція «breakout rooms» у сервісах відеозв'язку призначена для:
- а) запису заняття
 - б) організації роботи в малих групах/кімнатах
 - в) автоматичного перекладу мовлення
 - г) створення субтитрів
 - д) блокування учасників
14. Індукційна петля використовується особами з:
- а) порушеннями зору
 - б) порушеннями слуху, які користуються слуховими апаратами
 - в) порушеннями мовлення
 - г) розладами аутистичного спектра
 - д) порушеннями опорно-рухового апарату
15. Eye-tracking – це технологія, що дозволяє:
- а) керувати пристроєм за допомогою руху очей
 - б) озвучувати текст на екрані
 - в) збільшувати зображення
 - г) створювати субтитри
 - д) розпізнавати жестову мову

16. Основний нормативний документ, що визначає право осіб з інвалідністю на інклюзивну освіту на міжнародному рівні:
- а) Болонська декларація
 - б) Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю
 - в) Лісабонська стратегія
 - г) Дублінські дескриптори
 - д) Саламанська угода про якість освіти
17. В Україні порядок організації інклюзивного навчання регламентується:
- а) Законом України «Про вищу освіту»
 - б) Порядком організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти
 - в) Податковим кодексом України
 - г) Законом України «Про зайнятість населення»
 - д) Цивільним кодексом України
18. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) розробляється для:
- а) усіх здобувачів освіти закладу
 - б) здобувача освіти з особливими освітніми потребами
 - в) лише педагогічних працівників
 - г) батьків здобувачів освіти
 - д) керівництва закладу освіти
19. Основна мета корекційно-розвиткової роботи полягає у:
- а) підвищенні успішності з усіх навчальних предметів
 - б) виправленні, послабленні або компенсації порушень психофізичного розвитку
 - в) підготовці до вступу у виші
 - г) організації позакласної роботи
 - д) формуванні лідерських якостей
20. Логопедична робота спрямована передусім на корекцію:
- а) порушень зору
 - б) мовленнєвих порушень
 - в) порушень опорно-рухового апарату
 - г) емоційно-вольової сфери
 - д) слухового аналізатора
21. Оптимальна тривалість онлайн-корекційного заняття для дитини дошкільного віку становить приблизно:
- а) 45–60 хвилин
 - б) 10–20 хвилин
 - в) 5 секунд
 - г) 90 хвилин
 - д) тривалість не має значення
22. Роль дорослого-помічника (батьків) під час онлайн-корекційного заняття полягає у:
- а) повній заміні фахівця
 - б) технічному та поведінковому супроводі дитини під час заняття
 - в) виконанні завдань замість дитини
 - г) відключенні камери під час заняття
 - д) оцінюванні роботи фахівця
23. Яка з наведених функцій НЕ належить до функцій доступності сервісів відеозв'язку?
- а) автоматичні субтитри
 - б) запис заняття

- в) підняття рентабельності підприємства
 - г) можливість керування з клавіатури
 - д) режим spotlight для сурдоперекладача
24. Jamboard, Miro, Padlet належать до категорії:
- а) сервісів відеозв'язку
 - б) інтерактивних дошок для спільної роботи
 - в) скринідерів
 - г) LMS-платформ
 - д) антивірусних програм
25. Формувальне оцінювання в умовах е-навчання передбачає:
- а) лише підсумковий контроль наприкінці семестру
 - б) постійний супровід та зворотний зв'язок протягом навчання
 - в) відсутність будь-якого оцінювання
 - г) оцінювання лише письмових робіт
 - д) автоматичне виставлення оцінок системою
26. Гейміфікація освітнього процесу – це:
- а) використання ігрових елементів і механік у навчанні для підвищення мотивації
 - б) повна заміна навчання грою
 - в) метод оцінювання знань
 - г) вид корекційної роботи з мовленням
 - д) технологія розпізнавання голосу
27. Технології доповненої реальності (AR) у корекційній роботі дозволяють:
- а) створювати субтитри в реальному часі
 - б) накладати віртуальні об'єкти на реальне середовище для наочності та мотивації
 - в) озвучувати текстову інформацію
 - г) друкувати текст шрифтом Брайля
 - д) виконувати функцію індукційної петлі
28. Цифрова доступність (digital accessibility) передбачає:
- а) наявність платного доступу до ресурсу
 - б) можливість використання цифрового ресурсу особами з різними видами порушень
 - в) використання виключно текстового контенту
 - г) відсутність зображень на сайті
 - д) обмеження функціоналу для економії трафіку
29. Стандарт WCAG стосується:
- а) вимог до веб-доступності контенту
 - б) формату відеофайлів
 - в) швидкості інтернет-з'єднання
 - г) правил бібліографічного опису
 - д) розміру файлів презентацій
30. Мобільні застосунки-комунікатори найчастіше застосовуються для дітей з:
- а) порушеннями зору
 - б) тяжкими порушеннями мовлення та РАС
 - в) порушеннями слуху
 - г) інтелектуальною обдарованістю
 - д) відмінним фізичним розвитком
31. Однією з переваг онлайн-формату корекційного навчання є:
- а) повна відсутність потреби в технічних засобах

- б) доступність фахової допомоги для дітей із віддалених населених пунктів
 - в) відсутність необхідності участі батьків
 - г) гарантована вища ефективність порівняно з очним форматом
 - д) відсутність потреби в підготовці матеріалів
32. Одним із обмежень онлайн-формату корекційної роботи є:
- а) неможливість використання наочності
 - б) складність реалізації втручань, що потребують тактильного контакту
 - в) відсутність можливості запису заняття
 - г) обов'язкова відсутність батьків
 - д) неможливість використання відеозв'язку
33. Індивідуальна освітня траєкторія здобувача освіти з ООП формується на основі:
- а) єдиної типової програми для всіх здобувачів
 - б) індивідуальної програми розвитку з урахуванням особливих освітніх потреб
 - в) випадкового вибору тем
 - г) виключно побажань закладу освіти
 - д) державного стандарту без адаптацій
34. Штучний інтелект в адаптації навчальних матеріалів може застосовуватися для:
- а) автоматичного спрощення тексту, генерації альтернативного опису зображень тощо
 - б) заміни педагога в повному обсязі
 - в) виключно розважальних цілей
 - г) друку документів
 - д) відключення інтернету
35. Технологія розпізнавання мовлення (speech-to-text) корисна насамперед для:
- а) осіб з порушеннями слуху та осіб з труднощами письма
 - б) осіб з порушеннями зору
 - в) осіб з порушеннями нюху
 - г) усіх без винятку однаковою мірою
 - д) виключно педагогічних працівників
36. Технологія синтезу мовлення (text-to-speech) перетворює:
- а) звук у текст
 - б) текст у звукове мовлення
 - в) зображення у текст
 - г) відео у субтитри
 - д) жести у текст
37. Порушення сенсорного перевантаження найчастіше слід враховувати при роботі з дітьми з:
- а) порушеннями опорно-рухового апарату
 - б) розладами аутистичного спектра
 - в) порушеннями зору
 - г) порушеннями мовлення
 - д) інтелектуальною обдарованістю
38. Чіткий візуальний розклад заняття є особливо важливим засобом підтримки для дітей з:
- а) порушеннями слуху
 - б) розладами аутистичного спектра
 - в) порушеннями опорно-рухового апарату
 - г) інтелектуальною обдарованістю
 - д) порушеннями нюху

39. Електронне портфоліо здобувача освіти з ООП використовується для:
- а) зберігання паролів
 - б) фіксації динаміки навчальних та корекційних досягнень
 - в) створення відеоконференцій
 - г) друку документів
 - д) розсилки реклами
40. LMS (Learning Management System) – це:
- а) система керування навчанням
 - б) вид скринрідера
 - в) технологія жестового перекладу
 - г) тип мікрофона
 - д) різновид брайлівського принтера
41. Дистанційне навчання здобувачів освіти з ООП в умовах воєнного стану регламентується насамперед:
- а) міжнародними торговельними угодами
 - б) наказами й рекомендаціями МОН України щодо організації освітнього процесу
 - в) правилами дорожнього руху
 - г) трудовим законодавством
 - д) виключно локальними актами закладу без урахування державних вимог
42. Здатність цифрового ресурсу коректно відтворюватися на різних пристроях і платформах називається:
- а) адаптивністю (responsive design)
 - б) анімацією
 - в) гейміфікацією
 - г) кодуванням
 - д) транскрибуванням
43. Whiteboard (віртуальна дошка) у сервісах відеозв'язку використовується для:
- а) запису відео
 - б) спільної наочної роботи учасників у реальному часі
 - в) автоматичного перекладу мовлення
 - г) керування мікрофоном
 - д) створення резервної копії заняття
44. Основною метою застосування технічних засобів у навчанні осіб з порушеннями зору є:
- а) заміна педагога технікою
 - б) забезпечення доступу до інформації через альтернативні (не візуальні) канали сприймання
 - в) підвищення швидкості інтернету
 - г) скорочення навчального часу
 - д) заміна брайлівського шрифту звичайним друком
45. Комутатори (switch-access пристрої) застосовуються переважно для осіб з:
- а) тяжкими порушеннями опорно-рухового апарату
 - б) порушеннями зору
 - в) порушеннями слуху
 - г) інтелектуальною обдарованістю
 - д) мовленнєвими порушеннями легкого ступеня

46. Психолого-педагогічний супровід здобувача освіти з ООП в умовах е-навчання забезпечується насамперед:
- а) виключно технічними засобами без участі фахівців
 - б) командою фахівців (психолог, асистент вчителя, корекційний педагог) у взаємодії з родиною
 - в) лише батьками без участі закладу освіти
 - г) виключно системою автоматичного тестування
 - д) органами місцевого самоврядування
47. Індивідуалізація оцінювання здобувачів освіти з ООП в умовах е-навчання передбачає:
- а) використання єдиних критеріїв та часу для всіх без винятку
 - б) адаптацію форми, часу та способу оцінювання відповідно до ППР
 - в) відмову від оцінювання взагалі
 - г) оцінювання виключно в письмовій формі
 - д) залучення лише батьків до оцінювання
48. Основна функція FM-системи в освітньому процесі:
- а) покращення передачі звуку безпосередньо до слухового апарату дитини, мінімізуючи фоновий шум
 - б) створення субтитрів
 - в) розпізнавання жестової мови
 - г) друк документів шрифтом Брайля
 - д) керування комп'ютером очима
49. Використання ІКТ у роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями передбачає насамперед:
- а) ускладнення матеріалу та пришвидшення темпу
 - б) спрощення подачі матеріалу, наочність, покрокові інструкції ✓
 - в) відмову від наочності
 - г) виключно текстову подачу без ілюстрацій
 - д) збільшення обсягу самостійної роботи без супроводу
50. Ключовою умовою ефективного впровадження інформаційних технологій в інклюзивну освіту є:
- а) наявність найдорожчого обладнання незалежно від потреб дитини
 - б) відповідність обраних технологій індивідуальним освітнім потребам здобувача освіти
 - в) відмова від участі педагога в освітньому процесі
 - г) використання виключно закордонних розробок
 - д) відсутність контролю за результатами навчання

VI. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Методи навчання: комунікативний, творчий; проблемно-пошуковий; створення ситуації новизни навчального матеріалу; бесіда, ілюстрування, демонстрування, практичні роботи, комп'ютерне тестування.

Методи оцінювання: поточне опитування;

- захист практичних занять;
- модульна контрольна робота;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- залік

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

	Поточний контроль	Модульний контроль		Заліковий модуль 4 (ІНДЗ)	Підсумкова оцінка
	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Заліковий модуль 3		
Ваговий коефіцієнт	50%	20%	20%	10%	100%
Максимальна кількість балів (за 100-бальною шкалою)	100	100	100	100	100

Шкала оцінювання:

За шкалою ЛНТУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Освітні науки: магістерський курс : навч. посіб. / Л. М. Потапук, Ю.Й. Тулашвілі, В.А. Кошелюк, О.І. Гулай / за заг. Ред. Л. М. Потапук. Луцьк : Вежа-Друк, 2025. 312 с.
2. Tulashvili, Y. (2024). Humanization of society through integration and inclusive education: Challenges and prospects for individuals with visual impairments in Ukraine. *Forum for Education Studies*, 2(3), 279. <https://doi.org/10.59400/fes.v2i3.279>
3. Кошелюк В.А., Пелих М.О. Сутність та зміст психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Соціальна допомога і соціальна робота: виклики сучасності: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 11–12 трав. 2023 р.) / упоряд.: О. Жук, В. Малиновський, О. Сільвестрова, І. Сушик. Луцьк: ЛНТУ, 2023. С.255–258.
4. Давиденко Г. В. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація: монографія. Вінниця: ТВОРИ, 2023. 240 с. DOI: <https://doi.org/10.58521/978-617-552-348-3-2023-236>.
5. Коссова-Сіліна Г. О. Інклюзивне навчання. Робота із здобувачами освіти із особливими освітніми потребами : електрон. навч. курс. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 129 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740470/>
6. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>
7. Рожкова Н. С. Використання ІКТ у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. На урок. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-ikt-uroboti-z-ditmi-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-293090.html>
8. Цифрові інновації та соціальні трансформації в освіті та професійному середовищі: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конференції (28 листопада 2024 р.) / упорядн.: Бацуровська І. В., Кашина Г. С. К. : АПСВТ, 2024. 86 с. URL: <https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/%20I%20%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf>
9. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. – 64 с
10. Навчання і виховання в інклюзивному освітньому просторі: теорія та практика : тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 травня 2024 року). – Хмельницький : Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна», 2024. – 136 с.
11. Колупасєва А.А., Таранченко О.М. (2023). Інклюзія: покроково для педагогів: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. – 232 с.
12. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали X Міжнародної науковопрактичної конференції (21 листопада 2024 року, м. Суми). – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2024. – 373 с.
13. Інклюзивна освіта та навчання в сучасних умовах трансформацій: психолого-педагогічні основи інклюзивної освіти : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 23 січня – 5 березня 2023. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – 180 с.
14. Інформаційний супровід профілактики емоційного вигорання в умовах воєнного стану / уклад. І. Е. Коваленко. Віртуальний читальний зал освітянина. Рубрика «Освіта і наука в умовах війни» (відео-проект «Безбар'єрний простір ВЧЗО: інформаційно-аналітична підтримка психічного здоров'я освітян в умовах воєнних реалій»); ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [офіц. сайт]. Київ, 2023. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740976/>; [https://dnpb.gov.ua/my/1-ER-IAS-ps2024 .mp 4](https://dnpb.gov.ua/my/1-ER-IAS-ps2024.mp4)
15. Попов, Д., Олійник, А., & Шикірявий, Є. (2023). Вебдоступність: Дизайн для людей з інвалідністю: основні інструменти, принципи WCAG, тестування та оцінка помилок. Дія.Освіта. <https://osvita.diia.gov.ua/courses/veb-dostupnist>
16. Center for Applied Special Technology. UDL Guidelines. CAST. Retrieved September 18, 2024, from <https://udlguidelines.cast.org/>
17. Попов, Д. (2023). Короткий посібник із цифрової доступності. Дія.Цифрова Освіта. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-06/korotkiy_posibnik_z_cifrovoi_dostupnosti_-_ukr.pdf

Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання:
методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки (Інклюзивна освіта)» галузі знань А «Освіта» спеціальності А1 «Освітні науки» денної та заочної форм навчання / уклад. Ю. Й. Тулашвілі, В.А. Кошелюк – Луцьк: ЛНТУ, 2026. 32 с.

Методичні вказівки для самостійної роботи спрямовано на ґрунтовну підготовку здобувачів освіти з курсу «Інформаційні технології та технічні засоби інклюзивного навчання». У ньому визначено мету, завдання курсу, а також наведено перелік необхідних інформаційних джерел, які допоможуть ефективно опрацювати, винесених на самостійне вивчення, матеріал.

Призначене для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А1 «Освітні науки» денної та заочної форм навчання.

Комп'ютерний набір та верстка:

В. А. Кошелюк

Редактор:

Ю. Й. Тулашвілі

Підп. до друку «_____» _____ 2026 р.
Формат 60×84/16. Папір офс. Гарн. Таймс.
Ум. друк. арк. ____ Тираж ____ прим. Зам. ____

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75